

KRÓNIKA

Emlékkő és emléktábla CHOLNOKY JENŐ tiszteletére

Az elmúlt években CHOLNOKY JENŐ emlékének ápolása ismét előtérbe került szülővárosában, Veszprémben. Ennek részeként 2012-ben GÉCZI JÁNOS író és BRASSAI ZOLTÁN irodalmár közreműködésével Cholnoky-estet szerveztek. 2013-ban tematikus, helytörténeti Cholnoky-séták indultak el a helyi Tourinform Iroda szervezésében. A legnagyobb eseményre, bronz mellszobrának – amelyet BALÁS ESZTER Munkácsy-díjas szobrászművész alkotott – avatására 2014 nyarán került sor a róla elnevezett utcában, az ugyancsak róla elnevezett általános iskola előtt (ahol korábban már termet is avattak a tiszteletére).

A tudóst fiatal korában ábrázoló szobrot PORGA GYULA polgármester, SIKLÓDI LEVENTE önkormányzati képviselő, KUBASSEK JÁNOS múzeumi igazgató, GÓRNÉ FAZEKAS ÁGNES iskolaigazgató, valamint a szoborállítás kezdeményezőjeként e sorok írója avatta fel. 2015-ben születésének 145. évfordulója keretében veszprémi szülőházánál rendeztek városi ünnepséget.

E szellemiség folytatásának tekinthető a 2016. október 14-én megrendezésre került ünnepség, amelynek során CHOLNOKY JENŐ emlékkövét és emléktábláját avatták fel a Veszprém melletti 375 m magas Csatár-hegyen (*1. kép*).

1. kép A Cholnoky emlékkő és emléktábla Veszprémben

A földrajztudósnak – ezúttal mint a Magyar Turista Egyesület (MTE) elnökének – emelt bazalt emlékkő és gránit emléktábla a 20 éves Édesvíz Természetbarát Egyesület kezdeményezésére Veszprém Megyei Jogú Város támogatásával jött létre. Az emlékkövön a *Cholnoky Jenő 1870–1950* felírás szerepel, az emléktábla felirata pedig így szól: *A Magyar Turista Egyesület elnöke (1920-1946)*. Az avatást két évforduló is indokolta: egyrészt 90 évvel ezelőtt, 1926-ban alakult meg az MTE Bakonyi Osztálya, másrészt magát az Egyesületet 70 éve oszlatták fel, így annak CHOLNOKY JENŐ az utolsó elnöke volt. Az avatóünnepségen köszöntőt mondott NÉMEDI LAJOS alpolgármester, HALMAY GYÖRGY, a városrész önkormányzati képviselője és PÁL LAJOS, a Veszprémi Erdőgazdaság Zrt. gazdasági vezérigazgató-helyettese, a tudós életművét e sorok írója, a turistákkal való kapcsolatát pedig JÁKÓI BERNADETT helytörténész méltatta. Az ünnepségen részt vett a tudós unokája, CHOLNOKY TAMÁS is (2. kép).

Az emlékművek avatása egyúttal arra a már kissé elfeledett tényre is felhívja a figyelmet, hogy a tudós élete és a turistáskodás szervesen

összefüggött. A Magyar Turista Egyesületnek előbb (1908–1917 között) vidéki választmányi tagja volt, majd 1920-tól a megszűntéig elnöke. Emellett a Magyar Turista Szövetség társelnöké-ként is dolgozott 1918–1923 és 1940–1941 között. Ő volt, aki már az 1920-as évek végén megálmodott egy Magyarországot átszelő, 1000 km hosszú turista főútvonalat; elképzelése részben meg is valósult 1938-ban, amikor a mai Országos Kéktúra elődjének útvonala kiépült. Ezen kívül a Bakonyi Osztály megalakulásában is szerepet vállalt. Nemcsak formális elnöki tisztséget töltött be az Egyesület élén, hanem részt vett az egyesület által szervezett túrákon, emlékművek, kilátók és menedékházak átadásán is. Felszólalt a különböző gyűléseken és üléseken, rendszeresen jelentek meg írásai a *Turisták Lapja* és a *Turistaság és Alpinizmus* című folyóiratokban. Több mint 45 tanulmányt írt különböző turista-folyóiratokban. Népszerű és kedvelt elnöke volt a társaságnak, születésnapja alkalmából több alkalommal tartottak díszvacsorát tiszteltére, 60. születésnapjára egyedi készítésű díszalbummal ajándékozta meg őt a vidéki osztályok nevében a vezetőség.

2. kép Cholnoky Tamás elhelyezi az emlékezés virágait nagyapja emléktáblájánál

PEITLER GYULA orvos, aki 1930–1942 között a Turisták Lapja szerkesztője, 1929–1941 között pedig az MTE főtitkára volt, *Dr. Cholnoky Jenőről* című írásában így idézi a földrajztudós szavait: „Az igazi tudósok lényegileg nem különböznek az igazi turistáktól. Mindegyiknek gyönyörűséget okoz a saját mestersége. Az egyik tudományos célokat, a másik turistacélokat tűz maga elé. Mindegyik határtalanul, de nemes irányban kíváncsi... Az egyik az igazat, a másik a szépet keresi a természetben. S hol lehet éles határt vonni a kettő között? Az igazi tudós és az igazi turista szerény. Gyönyörűségét nem a dicsekvésben, hanem munkájában találja. Rendkívül örül, ha olyan célt ért el, amely nem mindennapi... És, hogy mi vonzott engem már ifjúságom óta a turista-eszméhez? Hát hiszen a turistaság a legszorosabb kapcsolatban áll a földrajzzal. A földrajztudós nem lehet meg anélkül, hogy gyakorlott turista is ne legyen, a turista meg nem lehet meg anélkül, hogy a földrajzból ne szerezzen kellő ismereteket: olvasni kell tudnia a térképeket, ismernie kell a térszíni formák bizonyos kérdéseit, sőt még a meteo-

rológiai tüneményeivel is behatóbban kell foglalkoznia, hiszen kirándulás, amelyen az időjárás nem volna döntő jelentőségű tényező” (Turisták Lapja 42. 7. pp. 233–235.).

Az elmúlt évtizedekben a Turista Egyesület már szervezett koszorúzásokat a tudós sírjához. 1988-ban az Országos Kéktúra megnyitásának 50 éves jubileuma alkalmából a Magyar Természetbarát Szövetség emlékkövet állíttatott neki Zircen. Dobogókőn is volt emlékköve a tudósnak. A veszprémi Építők Természetbarát Sportegyesület pedig létrehozta a Cholnoky Jenő-emléktúrákat 8 útvonalon, 116 km hosszán, közülük az 1. számú útvonal érinti az új Csatár-hegyi kilátót is, amelynek elődje – leégése előtt, 1977-2003 között – CHOLNOKY nevét viselte.

Zárszóul ismét PEITLER GYULA szavait érdemes idézni CHOLNOKY JENŐRŐL: „Tudományos érdemei azok, melyek alapján tudományos társaságok, testületek vezetője lett, de ezeken felül természetszeretete, hazaszeretete és emberszeretete avatta a turisták vezérévé!”.

RYBÁR OLIVÉR

LÓKI JÓZSEF 70 éves

LÓKI JÓZSEF 1946. október 13-án született a Somogy megyei Jákó településen. 1966-ban kezdte meg tanulmányait az akkori Kossuth Lajos Tudományegyetemen Debrecenben, majd 1971-ben matematika-földrajz szakos tanárként diplomázott.

Pedagógusi pályáját a debreceni Irinyi János Élelmiszeripari Szakközépiskolában kezdte meg, ahol 8 évig dolgozott, de ez idő alatt sem szűnt meg kapcsolata az egyetemmel. PINCZÉS ZOLTÁN biztatására doktori értekezésének tervezetével kereste fel KÁDÁR LÁSZLÓT. A Belső-Somogy természeti földrajzáról szóló értekezését 1975-ben védte meg. 1979-ben tanári munkájáért miniszteri dicséretben részesült. Ugyanebben az évben az akkori tanszékvezető, BORSY ZOLTÁN hívására a Földrajzi Intézet munkatársa lett. Bekapcsolódott az akkori kutatómunkába, melynek témája a Bodroghöz és a Nyírség volt. Nem hanyagolta el saját kutatási területét sem, amely a Duna–Tisza közének mezőgazdasági szempontú természetföldrajzi vizsgálata volt. Ez lett kandidátusi értekezésének alapja is, amelyet 1996-ban védett meg.

Az 1990-es években felismerte a számítástechnika bevezetésének fontosságát az egyetemi képzésbe, és szorgalmazta a geoinformatikai

tárgyak tantervébe illesztését. Az 1993-ban alakult GIS-labor vezetője lett, aki előmozdította a távérzékelés alkalmazását. 2003-ban a tanszék nevébe is bekerült a geoinformatika. A debreceni geoinformatika kiépülésének úttörő egyénisége. Nagy hangsúlyt fektetett az eolikus folyamatok tanulmányozására is, amelyhez nagy segítséget nyújtott a kísérleti szélcsatorna és a terepen végzett munka. A széleróziós folyamatok vizsgálatára fordított idő és energia eredményeképpen megszületett akadémiai doktori értekezését 2004-ben védte meg. Ennek keretében szerkesztette meg Magyarország potenciális szélerózió-veszélyességi térképét.

2005 és 2011 között a Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék vezetője lett. Vezetőként a tanszék ügyeit és érdekeit mindig szívében viselte, mind szakmailag, mind emberileg kiváló példával járt kollégái előtt. Nevéhez fűződik a debreceni Térinformatikai Konferencia és Szakkiállítás, amely 2010 óta évente megrendezésre kerül.

Számos kitüntetésben és díjban részesült: Miniszteri Dicséret (1979, 1988), Magyar Földrajzi Társaság Pro Geographia-díj (1997), Széchenyi Professzori Ösztöndíj (1999–2002), Auto-

desk Ltd. Térinformatikai pályázat országos fődíja, Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt (2003), Lóczy Lajos-emlékérem (2011), Pro Universitate kitüntetés (2015), a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja (2016).

LÓKI JÓZSEF kiváló kutató és oktató, nagyszerű ember, aki kitartó és soha véget nem érő

elhivatottsággal éli életét. Szakmai- és magánélete egyaránt példaként szolgál kollégái, ismerősei és tanítványai számára is. Jó egészséget és további sikereket kívánunk, reméljük, még sokáig tanulhatunk Tőled!

SZABÓ SZILÁRD

**Jubileumi születésnapjuk alkalmából
ezúton köszöntjük tagtársainkat**

BECSEI JÓZSEF 80 éves

BOGNÁR ANDRÁS 80 éves

MÉSZÁROS REZSŐ 75 éves